

Spol- och diskdesinfektorer – vårdhygieniska aspekter

Denna rutin gäller för NU-sjukvården, men kan appliceras som rekommendation för primärvård och kommunal vård och omsorg inom Fyrbodal.

Förändringar sedan föregående version

Endast mindre eller språkliga förändringar i denna revidering.

Innehållsförteckning

Bakgrund och syfte	2
Ansvar	2
Åtgärder	3
Rengöring och desinfektion	3
Utrustningens användning.....	3
Spoldesinfektor.....	4
Diskdesinfektor	5
Dokumentation.....	7
Service och underhåll	7
Relaterad information	7

Bakgrund och syfte

Värmedesinfektion används för att avdöda mikroorganismer och därigenom förhindra smittspridning via instrument och utrustning. Två typer av värmedesinfektorer används inom vård och omsorg, spol- och diskdesinfektorer. Dessa klassificeras som medicintekniska produkter och omges av ett antal lagar och regler.

Disk- och desinfektionsprocessen börjar med att först rengöra godset vilket är den viktigaste delen av processen. Om det inte blir rent blir det heller inte desinfekterat. Det är ytan som desinfekteras och när smutsen avlägsnats kan desinfektionen genomföras.

Syftet med denna rutin är att ge personal kunskap om rengöring och desinfektion i spol- och diskdesinfektorer så att vården kan bedrivas med en god hygienisk standard utifrån hälso- och sjukvårdslagen.

Ansvar

Vårdenhetschef ansvarar för att all personal som har till uppgift att handha spol- och diskdesinfektorer får grundläggande kunskaper och genomgått teoretisk och praktisk utbildning i handhavande av utrustningen.

Vid nyanskaffning av spol- och diskdesinfektorer ingår utbildning för personalen i handhavande av maskinerna. Utbildningen innefattar funktioner, kontroller, placering av gods samt hur godset ska hanteras före och efter rengörings- och desinfektionsprocessen. Utbildning av nyanställd personal kan ges av utsedd person på enheten som har fått utbildning inom området och har spol- och diskdesinfektorer som ansvarsområde.

Åtgärder

Rengöring och desinfektion

Spol- och diskdesinfektorer ska lastas på sådant sätt att vatten och diskmedel når alla ytor på godset. Vänta inte tills maskinen är fullastad, ju längre tid det tar innan smutsat gods rengörs, desto svårare är det att få rent. Blod innehåller proteiner som lätt bränner fast och hindrar rengöringsprocessen. Efter varje process är det viktigt att godset kontrolleras med visuell kontroll. Är godset inte rent kan det inte godkännas.

Arbetet ska organiseras så att rent och orent gods hanteras var för sig.

Endast medel som tillverkaren av maskinen rekommenderar får användas.

Vid val av rengöringsmedel ska hänsyn tas till vilken typ av material som ska rengöras. Kemiska rengöringsmedel löser upp föroreningar, minskar vattnets hårdhetsgrad och löser upp salter och mineraler. Följ de rengöringsrekommendationer som tillverkaren av godset har.

Utrustningens användning

Utrustningen är avsedd för rengöring och desinfektion av flergångsartiklar i hårt material som tål hög värme och inte rostar, till exempel rostfritt stål, aluminium, plast och glas.

- Placera godset enligt tillverkarens anvisning. Överlasta aldrig maskinen.
- Rostigt material får aldrig lastas i maskinen, rost ”smittar” mellan instrument och kammaren i maskinen.
- Porösa material såsom textilier, disktrasor, städmaterial, tvättsvampar, skumplast etcetera får aldrig processas i spol- eller diskdesinfektorer.
- Använd endast av maskintillverkaren godkända disk- och torkmedel.
- Till maskiner som validerats får endast de disk- och torkmedel användas som maskinerna är validerade för.

Spoldesinfektor

Spoldesinfektorn är avsedd för rengöring och värmedesinfektion av utrustning som bäcken, urinflaskor, sugflaskor och hinkar. Den är avsedd för tömning av vätskor som avföring, urin eller andra kroppsvätskor/vätskor och ger samtidigt möjlighet till renspolning, rengöring och desinfektion.

Faserna i programmet

- Avspolningsfas 30–35 °C
- Diskfas med diskmedel
- Sköljfas
- Desinfektionsfas med ånga, minst 80 °C

Programtid cirka 5–10 minuter.

Efter varje process

För bibehållen renhetsgrad på rengjort gods:

- öppna luckan
- desinfektera händerna
- ta ut godset och kontrollera att det är synligt rent
- placera det på ett rengjort och desinfekterat underlag, alternativt placera det i torkskåp.

Är godset inte rent trots att daglig kontroll och underhåll utförts på maskinen kontaktas tekniker för felsökning.

Dagliga kontroller

Kontrollera att:

- dysorna lätt kan rotera
- dysor/spolmunstycken är rena och ej igensatta
- rimlig mängd diskmedel gått åt (sätt streck på dunken)
- avloppet är fritt och att eventuella galler/nät är rengjorda.

Diskdesinfektor

Diskdesinfektorn är avsedd för rengöring och desinfektion av medicintekniska produkter såsom kirurgiska instrument, narkosutrustning, instrument för såromläggning samt sugflaskor, handfat och rondsålar. Den har ingen utslagsfunktion. Disk- och sköljmedel måste alltid tillsättas. Endast de medel maskinen är validerad för ska användas.

Processen i en diskdesinfektor innefattar sköljning, diskning, värmedesinfektion och torkning. Vattnet cirkulerar i diskdesinfektorn så att godsets alla ytor bearbetas under vattentryck. För att rengöring och desinfektion ska bli optimal är det viktigt att vingor, munstycken och silar är rensade och att vattenflöde och vattentryck kan nå fram i vingarna.

För att godset ska bli rent är det viktigt att rätt insats används. Instrument ska plockas isär eller öppnas så att vatten kommer åt alla delar. För rörformiga instrument, slangar och liknande krävs insatser för genomspolning och ska placeras så att genomspolning möjliggörs. För små föremål används korg med lock.

Diskdesinfektorerna valideras (kontrolleras) i princip av tillverkaren men kan i vissa fall utföras av servicetekniker från Västfastigheter, för att säkerställa att processerna fungerar och att godset blir rent och desinfekterat.

Endast det program och kemiska medel som maskinen är validerad för ska användas.

Faserna i programmet

- Sköljfas 30–35 °C
- Diskfas med diskmedel 60–65 °C
- Sköljfas med sköljmedel
- Desinfektionsfas >90 °C, cirka 1 minut
- Torkfas

Programtid cirka 45 - 55 minuter.

Efter varje process

För att bibehålla renhetsgraden när processen är klar,

- öppna luckan
- desinfektera händerna
- har skålar vänts under processen och fyllts med vatten ska allt gods i maskinen diskas om
- ta ut godset och kontrollera att godset är synligt rent
- placera godset på ett rengjort och desinfekterat underlag
- förvara det rengjorda godset torrt, rent och dammfritt så att renhetsgraden bibehålls. Förvara godset i stängt skåp.

Är godset inte rent trots att daglig kontroll och underhåll utförts kontaktas tekniker för felsökning.

Dagliga kontroller

Kontrollera att:

- spolarmarna kan rotera och är rättvända
- samtliga hål är öppna på över- och undersida
- bottensilen är fri från föremål
- rimlig mängd disk- och sköljmedel gått åt (sätt streck på dunken, kontrollera nivån)
- utförd kontroll signeras och sparas i loggpärm.

Maskinen rengörs inuti enligt rutin samt vid behov.

Felsökning

Fläckar på godset – orsak

- dåligt diskat
- maskinen överlastad
- diskmedlet är slut
- vattenkvalitet, joner/salt/kalk i vattnet
- ”för snabb” torkning, saltrester kvar.

Dokumentation

Det ska finnas en loggbok/pärm märkt ”Kvalitetssäkring av spol- och diskdesinfektorer” i varje desinfektionsrum.

Förslag på innehåll i pärmen:

- Rutin för spol- och diskdesinfektorer.
- Namn på huvudansvarig/medansvarig på avdelningen.
- Checklista för dagligt underhåll.
- Protokoll för förebyggande underhåll. Dokumentation om utförda årliga funktionskontroller och reparationer. Utförda kontroller signeras av teknisk personal och meddelas till utsedd huvudansvarig/kontaktperson på enheten.
- Installationsdokument/Valideringsdokumentation, utförd av leverantör.
- Instruktionsbok/bruksanvisning/skötselanvisning.
- Produktblad disk- och torkmedel.
- Kontaktuppgifter till leverantör/support, teknisk service och Vårdhygien.

Service och underhåll

Desinfektorerna har funktioner för kontroll av vattenpåfyllnad, filter, diskmedel, temperatur- och tidmätningar. Vid fel i funktionen avbryts processen och panelen visar felindikation med en kod. Kontakta tekniker – maskinen får ej användas förrän felet har åtgärdats.

Relaterad information

[Desinfektionsapparat - Vårdhandboken](#)

[SODA - utbildningspaket för spol- och diskdesinfektorer](#)

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Sjukhusgemensam, NU-sjukvården

Innehållsansvar: Fanny Björk, (fanbj1), Hygiensjuksköterska

Godkänd av: Maria Andersson, (maran126), Chefsjuksköterska

Dokument-ID: NU10092-2087047004-21

Version: 11.0

Giltig från: 2025-06-23

Giltig till: 2027-06-17